

מחברים

רועי ביתן, אורי עמיקם, ענבל ראובני,
אסף טריפטו, אורלי וויינשטיין, רחלי
מגנזי

המחלקה לניהול, התוכנית לניהול
מערכות בריאות, אוניברסיטת בר אילן

שינויים בניצול שירותי בריאות אצל האם והיילוד בעקבות עימות צבאי: מחקר עוקבה רטרוספקטיבי ארצי

רקע

עימותים צבאיים עלולים לפגוע בנגישות לשירותי
בריאות ולהשפיע על דפוסי השימוש בשירותי בריאות
בקרב נשים לאחר לידה ויילודיהן.

מטרה

להעריך את השפעת העימות הצבאי על דפוסי
השימוש בשירותי בריאות של האם והיילוד בתקופה
שלאחר הלידה.

שיטות מחקר

מחקר עוקבה רטרוספקטיבי ארצי שהתבסס על נתוני לידות משבעה בתי חולים בישראל בין אוקטובר 2022 לאפריל 2024. אוכלוסיית המחקר חולקה לשתי קבוצות: נשים שילדו במהלך כשישה חודשים לאחר פרוץ העימות הצבאי באוקטובר 2023 (קבוצת חשיפה), ונשים שילדו בתקופה המקבילה בשנה הקודמת (קבוצת ביקורת). מתוך הרשומות הרפואיות הממוחשבות נאספו נתונים דמוגרפיים, מחלות רקע, וכן נתוני צריכת שירותי בריאות לאם וליילוד במהלך ששת החודשים שלאחר הלידה.

ממצאים

במחקר נכללו 29,315 נשים לאחר לידה (14,584 בקבוצת החשיפה ו-14,731 בקבוצת הביקורת). מאפייני הרקע הדמוגרפיים והתחלואה האימהית היו דומים בין הקבוצות. בקבוצת החשיפה ללחימה נצפה שימוש מופחת בשירותי בריאות לאחר הלידה, שהתבטא במשך אשפוז אימהי קצר יותר (3.11 לעומת 3.26 ימים), מספר נמוך יותר של ביקורים בחדר מיון לאחר הלידה (0.25 לעומת 0.79). גם בקרב היילודים נצפה אשפוז קצר יותר (2.64 לעומת 2.80 ימים), מספר נמוך יותר של ביקורים בחדר מיון (0.46 לעומת 0.53) וביקורים אצל רופא הילדים (6.29 לעומת 7.50). שיעורי אשפוז חוזר לאם, ביקורים אצל רופא נשים ואשפוז חוזר של יילודים היו דומים. מספר הביקורים אצל רופא משפחה היה גבוה יותר בקבוצת החשיפה ללחימה (2.73 לעומת 2.62).

תוצאי צריכת שירותי בריאות

		Conflict-exposed group (n=14,584)	Control group (n=14,731)	p-value
Maternal healthcare utilization	Hospitalization, mean (SD), days	3.11 (± 2.15)	3.26 (± 2.17)	<0.001
	ER visits, n (%)	0.25 (± 0.71)	0.79 (± 0.84)	<0.001
	Postpartum readmission, mean (SD)	0.04 (± 0.22)	0.04 (± 0.24)	0.25
	Gynecologist encounter after birth, mean (SD)	1.38 (± 2.32)	1.40 (± 2.35)	0.469
	GP encounter after birth, mean (SD)	2.73 (± 4.33)	2.62 (± 4.36)	0.044
Neonatal healthcare utilization	Hospitalization, mean (SD), days	2.64 (± 2.93)	2.80 (± 3.11)	<0.001
	ER visits, mean (SD)	0.46 (± 0.93)	0.53 (± 1.0)	<0.001
	Readmission, mean (SD)	0.12 (± 0.42)	0.13 (± 0.44)	0.078
	Pediatrician encounter, mean (SD)	6.29 (± 8.55)	7.50 (± 9.78)	<0.001

מסקנות והמלצות

תקופות של עימות צבאי לוו בירידה מדידה בניצול שירותי בריאות לאם וליילוד לאחר הלידה. ממצאים אלה מצביעים על חסמים אפשריים בגישה לשירותי בריאות בתקופות של אי יציבות, לצד הסתמכות מוגברת יחסית על רפואת הקהילה ובפרט על רופאי משפחה, ומדגישים את הצורך בהבטחת רצף טיפולי ותמיכה מערכתית בנשים ויילודים בתקופות משבר ולחימה.